

роботи курсантів з різним рівнем підготовленості, розвитку і орієнтації. Отже, самостійна робота повинна стати провідним елементом самонавчання, самоосвіти і самовиховання курсантів.

Висновок. Таким чином, самоосвіта є тим дієвим зв'язувальним елементом системи підготовки курсантів ВВНЗ з дисципліни „Фізична підготовка”, яка дозволяє:

- активізувати пізнавальну діяльність тих, хто займається фізичними вправами;
- поєднати теоретичні знання з фізичної підготовки із конкретними реальними діями майбутнього фаху;
- забезпечити предметну взаємодію між професійною та фізичною підготовкою курсантів ВВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белов Р.А., Сермеев Б.В., Третьяков Н.А. Самостоятельные занятия студентов физической культурой. – К.: Высшая школа, 1988. – 208 с.
2. Братцев А.А., Илюшечкин А.Э. Самостоятельная физическая тренировка офицеров. Учебное пособие. – М., 1986. – 72 с.
3. Индивидуальная физическая тренировка офицеров / Ю.К. Демьяненко, С.Г. Терещенко, Р.М. Кадыров, Н.Б. Галкин: Методическое пособие. – Л.: ВДИФК, 1982. – 114 с.
4. Настанова з фізичної підготовки і спорту Збройних сил України 1997 року. (НФП – 97р.) – К.: МО України, 1997.
5. Положення про організацію навчального процесу в вищих навчальних закладах України, затвердженого наказом Міністерства освіти України № 161 від 2 червня 1993 року.

А.М.ЗАЧЕПА

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ В АРМІЙСЬКОМУ КОЛЕКТИВІ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОЇ НАЦІЇ

Сучасна українська армія виконує усі функції котрі властиві їй як своєрідному соціальному утворенню. Проте вона їх реалізує у особливих обставинах – за умов розбудови незалежної держави. Це накладає певний відбиток на процеси, що відбуваються в армійському середовищі.

Современная украинская армия исполняет все функции, которые свойственны ей как своеобразному социальному образованию. Несмотря на это она их реализует при особых обстоятельствах – в условиях строительства независимого государства. Это накладывает определенный отпечаток на процессы, что происходят в армейском коллективе.

The Ukrainian military doctrine is an aggregate of ideas reflected the political views on a possibility of war prevention, creation of the essential and reliable defense potential which will guarantee the stoppage of an aggressor. When the Ukrainian military doctrine was forming, all the facts which influence on it were taking into consideration. The national idea of the Ukrainian state is an international base of such facts.

Україні потрібна сучасна боездатна армія, яка б служила гарантом її територіальної цілісності та незалежності. Така армія має бути побудована на принципово нових підходах, в основі яких лежить українська національна ідея, нова система і зміст сукупності військово-соціальних відносин. Це вимагає нового осмислення і дослідження соціальної природи армії, закономірностей її існування та функціонування [3].

Водночас реалізація воєнної реформи в Україні неможлива без військових керівників – професіоналів, які мають володіти здібностями наукового пошуку шляхів, способів і засобів удосконалення стилю своєї роботи в питаннях підвищення бойової готовності, регулюючого впливу на складні соціальні процеси, котрі відбуваються у військових формуваннях.

Найважливішими видами діяльності армії в суспільстві, якими вона реалізує своє історичне призначення є:

- безпосереднє застосування зброї у збройній боротьбі;
- опосередковане її застосування у воєнно-політичному насильстві;
- участь армії, як суспільної організації, в економічній, соціальній та духовній сферах життя суспільства. В цих видах діяльності вона виконує загальні й специфічні функції, під якими розуміють сукупність відношень між армією і суспільством.

Які ж функції виконують Збройні сили України на даному етапі? До зовнішніх відноситься функція захисту від зовнішнього ворога і миротворча функція.

Забезпечення оборони України від агресора – завдання і актуальне, і перспективне. Поки Україна буде зберігати свою роль у міжнародній системі, поки існують потенційні джерела небезпеки для територіальної цілісності й незалежності, поки існують армії в інших державах (у тому числі в сусідніх), поки світ реально не став на шлях реального роззброєння, поки ще деякі міждержавні проблеми розв'язуються за допомогою сили, – на армію буде покладено завдання захищати націю від будь-якої зовнішньої агресії чи небезпеки [1].

Тепер Збройні сили України ефективно виконують миротворчу функцію, входячи в міжнародну систему безпеки. Це нова роль для української армії, бо нова система безпеки базується на принципах, які заперечують наявність явного ворога. Окрім цього з'явилося нове завдання – підтримка рівноваги в Європі не на блоковій, а на багатосторонній основі. Сама рівновага при цьому буде не тотожна новому паритету, а буде означати безумовну перевагу оборони над нападом, формування структури збройних сил усіх країн – учасників системи, яка виключає здатність будь якої держави до раптового нападу, іншими словами – базис оборонних сил.

Важливим напрямком реалізації цієї функції є профілактика конфліктів і підтримка миру там, де конфліктні заходи з тих чи інших причин не дали бажаних результатів.

До внутрішніх функцій Збройних сил слід віднести функцію стабілізації політичного режиму. Вона полягає в тому, що Збройні сили залишаються останнім гарантом внутрішньої безпеки громадян та опорою конституційного режиму в умовах дій (в тому числі й збройних виступів) екстремістськи настроєних груп.

Актуальною для Збройних сил України залишається функція ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха та інше.

Не зважаючи на Збройних сил України народногосподарська функція. Армія бере участь у будівництві не тільки військових об'єктів, але й народногосподарських. Причому вона використовується у найбільш складних ситуаціях і в місцях, де з різних причин не бажають працювати цивільні (наприклад, зона Чорнобильської АЕС) або де їх використання вимагає значних матеріальних затрат. Окрім цього, до складу Збройних сил України входять деякі агропромислові та сільськогосподарські підприємства тощо.

Залишається важливою виховна функція армії. Армія є тим середовищем, в якому проходить становлення формування якостей громадянина, патріотичних почуттів, відданості своєму народові та вітчизні, готовності до її захисту.

Діяльність армії проходить в соціальному просторі, де можливе прикладання її сил і реалізація тих чи інших форм активності.

Збройні сили, як військово-соціальна організація, є складно-оформленим соціальним середовищем, в якому життя й діяльність підпорядковані специфічній меті. Держава визначає сутність та зміст воєнної політики. З моменту набуття незалежності Українська держава визначилась у напрямках розвитку громадянського суспільства в Україні та розбудови миролюбної політики й оборонної доктрини розвитку Збройних сил.

Громадянське суспільство перебуває у постійному динамічному зв'язку з армією. Армія являє собою складну соціальну систему, яка обмежує соціальні свободи військовослужбовців, і тому виникають логічні запитання: а чи не виникає певного конфлікту між громадянським суспільством і армією, як громадянське суспільство залежить від армії і армія від нього. Стверджувати, що в Україні вже створене громадянське суспільство, згається, буде завчасно, і тому при відповідних умовах в армійських колективах потрібно проводити такі виховні заходи, які б дозволяли так впливати на особовий склад, щоб вони забезпечили сприятливий вплив армії на громадянське суспільство. Армія тепер отримує соціальний контингент, який є продуктом громадянського суспільства, що зароджується, якщо цивілізується суспільство, то цивілізується й армія. Без цивілізованої влади не може бути й цивілізованої армії. При розвиненому громадянському суспільстві армія, яка живе за своїми законами (тимчасовими статутами) не може не вступати з ним у конфлікт. Армія в такому виді, як вона зараз є, буде антагоністом громадянського суспільства. За сім років незалежності армійські чиновники так і не зуміли створити постійні, а не тимчасові статuti. Постійне тотальне скорочення особового складу військових частин, з'єднань, округів підірвали рівень бойової підготовки армії. Практично ліквідовано єдину систему військової освіти, ліквідується підготовка офіцерів запасу у вищих військових навчальних закладах, що позбавить в майбутньому державу мобілізаційного резерву, який скорочується щорічно на 3-5 відсотків природнім шляхом. Дуже відчутно знижується інтелектуальний рівень армії. В перспективному плані незахищеність військовослужбовців зростає. З такими показниками армія не може виконувати громадянське суспільство, для якого потрібна професійна армія. Вона вже буде продуктом цього суспільства, буде задовольняти всі його вимоги. Лише конституційна держава може ефективно подолати його недоліки й синтезувати конкретні інтереси в конкретну універсальну політичну спільноту, яка, в свою чергу, буде формувати нову армію. Існують різні наукові концепції громадянського суспільства, але характерні його риси в цих концепціях незмінні.

Головними засадами, на яких ґрунтується громадянське суспільство, є свобода, рівноправність, саморегулювання, самоорганізація, саморегулювання. А держава підпорядковується служінню громадянському суспільству і надає рівну можливість для всіх громадян та соціальну справедливість. У громадянському суспільстві люди самостійно обирають моральні та політичні цінності. Громадянське суспільство включає всю сукупність міжособистісних (недержавних) відносин у суспільстві, тобто, – економічні, моральні, духовні, релігійні, інтелектуальні.

Громадянське суспільство – це сфера спонтанного самовиявлення вільних індивідів і асоціацій та організацій громадян, які добровільно сформувались і захищені законом від прямого втручання та довільної регламентації з боку органів влади. Окрім цього громадянське суспільство гарантує вільний вибір економічного життя і свободу совісті, а також виключає монополію однієї ідеології, одного світогляду та інше.

Миролюбність воєнної політики і оборонної доктрини України закріплена у низці законів, а також зазначена у Конституції – Основному законі держави. В цих документах висловлено глобальне бачення

проблем міждержавних взаємовідносин та пріоритетні напрямки зміцнення своєї державності. Україна прагне мирного співіснування з усіма державами, підтримує свою обороноздатність на рівні оборонної достатності для захисту від агресії. Метою оборони України є створення всіх необхідних умов для відвернення воєнного нападу і збройної відсічі можливої агресії проти України в будь-який час і за будь-яких обставин [1].

Оборона України – це комплекс політичних, економічних, екологічних, військових, соціальних та правових заходів по забезпеченню незалежності, територіальної цілісності, захисту інтересів держави.

Спрямованість військової політики кожної держави витікає, передовсім, із необхідності відстояти і зберегти свої миттєві інтереси, а також з реальної картини світового суперництва за лідерство, сфери впливу і економічних інтересів. М.О.Чолдимов пише: “Реалії сьгоднішнього світу такі, що дотримання безпеки поки що неможливе без засобів збройного насильства”.

Військова діяльність має суспільний характер. Вона детермінована потребами держави.

Виняткове значення в політичній діяльності кожної держави і народу має реалістична оцінка цілей і намірів у військовій сфері. Увага держави до військової сили концентрована виражається в її військовій політиці й безпеці в національному та міжнародному аспектах. Це відображається у військовій доктрині, яка являє собою систему офіційно прийнятих у державі основоутворюючих поглядів на військову силу, що використовується для ведення агресивних війн або в оборонних (захисних) цілях.

Воєнна доктрина України являє собою сукупність ідей, які відображають політичні погляди на можливість попередження війни, створення достатнього і надійного оборонного потенціалу, який гарантував зупинку агресора, зрив його задумів і цілей. Тому, очевидно, вона може бути подана як важлива соціокультурна цінність, яка визначає не тільки політичні перспективи наших оборонних зусиль, але й долю незалежної України. Коли ми говоримо про соціокультурне значення воєнної доктрини України, то мова, передовсім, йде про гуманізм, оборонний характер, миролюбність [3, 89].

При такій постановці питання стає ясно, що на воєннополітичну діяльність мають детермінуючий вплив не тільки політичні, але й соціокультурні фактори. При цьому, якщо політичні чинники відіграють роль механізмів розвитку воєннополітичної діяльності, то соціокультурні фактори визначають той реальний контекст, в умовах якого проходить функціонування цього механізму.

Інтегративну основу таких факторів складає національна ідея української держави, яка полягає у створенні умов для реалізації громадянського суспільства, окресленого вартостями історичної боротьби українського народу за національну незалежність та створення рівних соціальних умов для кожного громадянина України незалежно від його походження.

Безсумнівно, національна ідея спирається на ідею незалежності та української державності. Оцінюючи найсумніший період боротьби українського народу за свою державність (1918-1919 р.р.), відомі українські історики в своїх наукових роботах визначають: “Обидві армії, галицька і наддніпрянська, хоч і відмінні між собою, хоча політичні погляди і переконання особового складу армій були різними – та проте обидві ці армії були однаково сумлінно й жертвовно виконували все те, що було треба в ім’я національної української ідеї”.

Духовна сфера впливає на соціальну рівновагу у військах через характер пануючих світоглядних та ідейно-політичних установок, ступінь ідейної єдності суспільства і рівень ідейної зрілості громадян, широту культури і рівень розвитку освіти, можливість доступу до знань і участі всіх членів суспільства в створенні духовних цінностей і засвоєнні досягнень культури і, нарешті, – ефективність поширення змісту національної ідеї української держави [2, 71].

А.Ф.Карась стверджує: “національна ідея є визначальним соціокультурним чинником для розбудови будь-якої держави, самоусвідомлення себе, як специфічного соціуму”.

Однак нині існує і росте небезпека обезцінювання самої соціальної дійсності людського життя, йде процес виродження тієї сукупності дійсності природних, соціальних і культурних цінностей, котрі складають поняття Батьківщина, смисл нашого життя. Частина молодих людей відзначається моральним цинізмом і озлобленням, хворобливим політичним збудженням і егоїзмом, відкиданням будь-яких авторитетів, культурно-національним нігілізмом [3, 17].

Важливе місце у суспільній дійсності займає ступінь духовної єдності армії і народу. Наскільки народ любить і поважає свою армію, турбується про життєдіяльність воїнів, настільки вона відчуває свою відповідальність за його долю. Духовна єдність армії і народу – це велетенська сила, яка робить армію непереможною.

У свою чергу армія впливає на суспільство і державу. Перш за все через зв’язок військової діяльності із зовнішньою та внутрішньою політикою держави. Щодо внутрішньої політики, то тут мають місце дві полярні точки зору: перша – армія знаходиться поза політикою, друга – армія знаряддя політики. Полковник Ковалевський В. – доктор філософських наук, професор – дотримується наступної точки зору: “Збройні сили будь-якої держави не можуть бути поза політикою, бо вони – знаряддя політики, державної влади. У революційні періоди сама історія висуває армію впритул до політики і все, що відбувається в цей час у суспільстві, співставляється з наявністю озброєної сили, позицією армії. Події в Росії в серпні 1991 та жовтні 1993 років підтвердили дану точку зору”.

Питання використання армії всередині країни – не таке вже й риторичне.

Що робити державі, коли в суспільстві назріває кровопролиття, а внутрішніх військ та міліції недостатньо для того, щоб його упередити. В цих умовах військовослужбовці, проявляючи високе почуття відповідальності перед народом, повинні захистити життя тисяч людей, забезпечити відновлення суспільного

... Армія
... захищати цілісність держави, загальнонародних інтересів, при внутрішніх
... (формування загонів бойовиків, напади на склади озброєння і боєприпасів, захоплення

... життя зростає внаслідок поглиблення економічної кризи, недостатнього
... забезпечення, відмови молодих людей від служби в армії, проникнення в офіцерське
... пристрастей, кипіння, яких збиває з нормального, твердого ритму, нестихаючої
... військової дисципліни [2, 47].

... престиж офіцерської професії і в цілому – військової служби. Існує
... кадрів. Офіцерські кадри Збройних сил України знаходяться в найбільш
... соціальній та морально-психологічній ситуації.

... зазначає Б.Якимович, що національна ідея у війську так і не стала провідною, а
... Збройних сил України їх комплектування, устрій і порядок, методи навчання і
... формувались в застійні часи, і всі деформації того часу, погляди і стиль діяльності,
... кадрів, фактично залишилися незмінними. У їх свідомості, без сумніву, домінують
... мислення, сформовані за радянського періоду протягом десятиліть. Це – одна із серйозних
... не змінює свого обличчя. Результати досліджень свідчать про те, що армія не
... у ній в даний період, можна назвати реформою на нових засадах: науковій
... демократизмі, добровільності, особистій та суспільній ініціативі, повазі до прав і гідності

ЛІТЕРАТУРА

1. Чесно Е. Становлення збройних сил України: соціальні та соціально-психологічні проблеми. – Київ, 1994. – 304 с.
2. Армия и общество / Чалдынов Н. – Прогресс, 1995.
3. Завеса А. Соціальний простір та сучасна українська армія. – Львів, 2000. – 115 с.

О. М. КАЛИНІЧЕНКО, В.В. МИХАЙЛОВ, Г.В. ПАВЛОСЬ ВЗАЄМЗВ'ЯЗОК МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ З ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВЛЕНІСТЮ МОЛОДІ

В статті виявлені особливості взаємозв'язку фізичних й функціональних можливостей на різних рівнях підготовленості людини. Показані можливі шляхи розроблення індивідуальних та групових оздоровчих програм з використанням рівнянь множинної лінійної регресії.

В статье выявлены особенности взаимосвязи физических и функциональных возможностей на разных уровнях подготовленности человека. Показаны возможные пути создания индивидуальных и групповых оздоровительных программ с использованием уравнений множественной линейной регрессии.

Feature interconnection of physical and functional capabilities on various levels of men's preparedness was analyzed in the article. Possible ways of individual and sectional sanative programs development using equation of several linear regression were shown.

Більшість оздоровчих програм, основу яких складає розвиток фізичних якостей, ґрунтуються на тісному взаємозв'язку фізичної підготовленості з функціональними, психічними, інтелектуальними та іншими показниками життєдіяльності. Такі програми найшли своє впровадження в оздоровленні людей різного віку, в тому числі, і для молоді. Протягом тривалого періоду цей напрямок оздоровчої роботи своїми позитивними наслідками підтверджував право на існування. Разом з тим, накопичувався експериментальний матеріал, який виявляв недоліки таких програм, що природно зменшувало до них інтерес і одночасно стимулювало появу альтернативних методик оздоровлення населення. Однією із причин зниження ефективності став тривалий, але біологічно необхідний час для наочних позитивних змін від застосування фізичних вправ. Бажання окремих осіб необґрунтовано прискорити процес оздоровлення, як правило, призводило до розчарування і погіршення здоров'я. Рекомендації з дотримання певних часових меж, необхідних для оздоровлення різних категорій населення, часто не давало очікуваного результату. Сподівання не виправдовувалися з тих простих причин, що матеріал усереднювався, а значить був розрахований не на всіх, а для обмеженого хоча і значного кола людей. З другого боку, високий рівень фізичної підготовленості зовсім не гарантував повноцінного соматичного здоров'я. Крім того, орієнтація на обов'язковість досягнення визначених результатів у певних фізичних вправах в масовому порядку зневажала індивідуальність самої людини. Використання антропометричними, морфологічними та іншими особливостями розвитку приводило до невиправдано збільшених часових витрат на тренування. Особи з різною масою тіла, різного зросту повинні були виконати однакові вимоги, наприклад, з бігу на 3 км, підтягування на жердині тощо. Хоча відомо, що